

Granskning av skolplikt och skolnärvaro samt trygghet i grundskolan

Rapport

Malung-Sälens kommun

KPMG AB

2020-09-30

Antal sidor 11

Malung-Sälens kommun

Granskning av skolplikt och skolnärvaro samt trygghet i grundskolan

KPMG AB

2020-09-30

Innehållsförteckning

1	Sammanfattning	1
2	Bakgrund	2
2.1	Syfte och revisionsfråga	2
2.2	Revisionskriterier	3
2.3	Projektorganisation	3
2.4	Metod	3
3	Om skolplikt	3
4	Resultat av granskningen	4
4.1	Rutiner	4
4.2	Administrativa system och dokumentation	6
4.3	Uppföljning	6
4.4	Trygghet och studiero	8
5	Slutsats och rekommendationer	10

Malung-Sälens kommun

Granskning av skolplikt och skolnärvaro samt trygghet i grundskolan

KPMG AB

2020-09-30

1 Sammanfattning

Vi har av Malung-Sälens kommuns revisorer fått i uppdrag att bedöma om barn- och utbildningsnämnden har en tillräcklig kontroll över elevernas frånvaro och skolmiljö. Uppdraget ingår i revisionsplanen för år 2020.

Vi bedömer sammanfattningsvis att barn- och utbildningsnämndens bevakning av skolplikt och kontroll av elevers frånvaro i grundskolan i huvudsak är tillfredsställande, men att det finns brister i rutin och handläggning vad gäller anmälan till huvudman då utredning vid elevs frånvaro inleds.

Det finns ett ändamålsenligt och effektivt digitalt stöd för rapportering och uppföljning av frånvaro som inom kort ska vara implementerat vid alla skolenheter.

Nämnden följer kontinuerligt upp elevernas frånvaro på aggregerad nivå och får ta del av muntliga analyser av resultaten. Vi kan se att nämndens styrning av arbetet med elevers skolfrånvaro skulle stärkas om även analys och åtgärder dokumenterades.

Nämnden följer också upp elevernas skolmiljö. Trygghet och studiero är två aspekter av elevernas skolmiljö som påverkar närvaro och studieresultat. Vi kan i vår granskning se att nämnden fokuserar på trygghetsaspekten, men att studieron i klassrummet inte lika tydligt följs upp. Det menar vi är en brist.

Mot bakgrund av vår granskning bedömer vi att barn- och utbildningsnämnden

- ska tillse att en elevs frånvaro snarast anmäls till huvudmannen då utredning av elevs frånvaro inletts av rektor. (7 kap. 19 a § 3 st. SkoL)
- bör skriftligen dokumentera rutin för uppföljning av skolplikt.
- bör låta dokumentera uppföljningen av elevers frånvaro från statistiska uppgifter genom analys till vidtagna åtgärder.
- bör följa upp elevers och lärares upplevelse av studiero och i förekommande fall vidta åtgärder.

Malung-Sälens kommun

Granskning av skolplikt och skolnärvaro samt trygghet i grundskolan

KPMG AB

2020-09-30

2 Bakgrund

Revisorerna vill i enlighet med revisionsplanen granska om barn- och utbildningsnämnden har en tillräcklig kontroll över elevernas frånvaro och skolmiljö.

Skollagen reglerar vilka rättigheter och skyldigheter barn, elever och vårdnadshavare har inom utbildningsområdet. Enligt 7 kap. 10 § skollagen har alla barn från sex år till avslutad grundskoleutbildning skolplikt. Kommunen ska enligt 7 kap. 22 § se till "att eleverna i dess grundskola och grundsärskola fullgör sin skolgång". Om en elev inte fullgör sin skolplikt och det beror på att vårdnadshavaren "inte har gjort vad denne är skyldig att göra [...] får hemkommunen förelägga elevens vårdnadshavare att fullgöra sina skyldigheter". Detta får även ske vid vite. (7 kap. 23 § SkoL)

I grundskolan gäller att eleverna ska vara närvarande och om de inte är det ska vårdnadshavarna underrättas samma dag som frånvaron noteras. Huvudmannen för en skola är också skyldig att informera en hemkommun om eleven uteblir från undervisningen. Det är viktigt ur två perspektiv, dels så att hemkommunen kan säkerställa att eleven får utbildning eller blir föremål för annan insats, dels att hemkommunen inte betalar för elevers utbildning utan att eleverna deltar i undervisningen.

Kommunens revisorer ser i sin risk- och väsentlighetsanalys att konsekvenserna av eventuella brister i kommunens rutiner och insatser kan få stora konsekvenser på enskilda barns förutsättningar att utvecklas mot uppsatta mål.

Granskningen ingår i revisionsplanen för 2020.

2.1 Syfte och revisionsfråga

Syftet med granskningen är att bedöma om barn- och utbildningsnämnden har en tillräcklig kontroll över elevernas frånvaro och skolmiljö.

Granskningen kommer fokusera på följande frågeställningar;

- Har nämnden riktlinjer/rutiner
  - o för att tillse att skolplikt fullgörs?
  - o vid föreläggande och vite?
  - o för att utredningen av skälen för elevens frånvaro sker i samråd med rektorn för elevens skolenhet och med elevhälsan och att frånvaron anmäls till huvudmannen om utredning inleds?
  - o för anmälan och uppföljning av elevers frånvaro hos andra, kommunala eller fristående, huvudmän.
- Finns ändamålsenliga digitala system för registrering och uppföljning av frånvaro?
- Hur följer nämnden upp elevernas samlade frånvaro, att vårdnadshavare till myndiga elever informeras om frånvaro samma dag som frånvaron inträffat,

Malung-Sälens kommun

Granskning av skolplikt och skolnärvaro samt trygghet i grundskolan

KPMG AB

2020-09-30

att rektor vid upprepade eller längre frånvaro skyndsamt utreds och att åtgärder vidtas?

- Hur följer nämnden upp att elevernas skolmiljö präglas av trygghet och studiero?

2.2 Revisionskriterier

Vi har bedömt om rutinerna motsvarar

- kommunallag (2017:725) 6 kap. 6 §
- skollag (2010:800), 5 kap. 3 § samt 7 kap. 10, 17, 19 a och 21-23 §§, och
- interna riktlinjer och regler.

2.3 Projektorganisation

Granskningen har utförts av Joakim Nertyk, verksamhetsrevisor. Johan Malm, kommunal yrkesrevisor, har deltagit i sin roll som kvalitets- och kundansvarig.

Rapporten är faktagranskad av skolchef.

2.4 Metod

Granskningen har genomförts genom studier av Skolinspektionens sammanställning av anmälningar angående skolplikt i Malung-Sälens kommun, dokumentstudier och intervjuer med barn- och utbildningsnämndens ordförande och vice ordförande, skolchef, för- och grundskolechef tillika elevhälsoschef, urval av rektorer och lärare.

Granskningen avser barn- och utbildningsnämnden och omfattar ansvaret för grundskolan.

3 Om skolplikt

Huvudmannen ska enligt 7 kap. 22 § se till att eleverna i dess grundskola fullgör sin skolplikt. Hemkommunen ansvarar enligt 7 kap. 21 § för att elever som inte går i dess grundskola fullgör sin skolplikt på annat sätt. I de flesta fall handlar det om att eleverna går på en fristående skola eller i en skola i en annan kommun. Om en elev börjar eller slutar på en friskola eller är "frånvarande i betydande utsträckning" ska huvudmannen anmäla detta till hemkommunen. (7 kap. 22 § 2 st. Skoll)

Att skolplikten fullgörs är också ett ansvar för vårdnadshavarna. (7 kap. 20 § Skoll). Om en vårdnadshavare inte gör vad vederbörande är skyldig att göra får hemkommunen förelägga vårdnadshavarna "att fullgöra sina skyldigheter". Ett föreläggande får också förenas med vite. (7 kap. 23 § Skoll)

1 juli 2018 trädde en lagändring i kraft, vilken stärkte rektors ansvar för uppföljning av elevers frånvaro. Om en elev ofta eller under längre tid är frånvarande och rektor inte

Malung-Sälens kommun

Granskning av skolplikt och skolnärvaro samt trygghet i grundskolan

KPMG AB

2020-09-30

har beviljat ledighet ska rektor skyndsamt utreda orsakerna. När en sådan utredning har inletts ska också huvudmannen informeras. (7 kap. 19 a § SkoL).

Om en elev under kortare tid, högst tio skoldagar per läsår, behöver vara ledig från skolan för enskild angelägenhet får detta beviljas av rektor. Längre ledighet får beviljas om synnerliga skäl föreligger. (7 kap. 18 § SkoL). Med enskild angelägenhet avser Skolverket till exempel "vissa resor, familjehögtider eller religiösa högtider".¹

4 Resultat av granskningen

På Malung-Sälens kommuns hemsida ges ingen information om skolplikt i grundskola. Däremot finns information om val av skola och byte av skola.²

Under de senaste tre åren har inga anmälningar gjorts till Skolinspektionen vad gäller skolplikt och rätt till utbildning.

4.1 Rutiner

En på barn- och ungdomsförvaltningen placerad skolassistent, med lång erfarenhet, ansvarar för uppföljning av att skolpliktiga folkbokförda elever i kommunen har en skolplacering. Uppföljningen görs utifrån folkbokföringsregister. Skolchefen menar att uppföljning görs en gång i veckan. Arbetet är inte reglerat i riktlinje eller rutin. Intervjuade rektorer anger att de får information från assistenten om en ny elev ska placeras hos dem. Om en vårdnadshavare hör av sig direkt till någon skola hänvisar rektorerna till ansvarig assistent på förvaltningen.

Respektive klasslärare och ämneslärare är ansvarig för att rapportera frånvarande elever. Rapporteringen görs antingen digitalt (högstadierna) eller med penna och papper (låg- och mellanstadiet). I låg- och mellanstadiet tas omedelbar telefonkontakt med hemmet om en elev inte är frånvaroanmäld, men saknas vid skoldagens början. Vårdnadshavare till elever i högstadiet får meddelande automatiskt genom det digitala systemet.

I kommunen finns en "Handlingsplan för att främja skolnärvaro". Dokumentet inleds med en hänvisning till skollagens skrivning om skolplikt, men handlar annars primärt om "att fånga upp elever som har någon form av problematisk skolfrånvaro". I planen redovisas en åtgärdstrappa i sju steg. Klasslärare och mentor är ansvariga för att åtgärder vidtas då frånvaro uppmärksammas. Vårdnadshavarna ska informeras redan under steg 1. Om frånvaron fortsätter involveras också rektor och representant för elevhälsan. Av intervjuer med rektorer och lärare framgår att handlingsplanen är känd och följs.

Det finns inga rutiner som berör uppföljning av att elever hos andra huvudmän fullgör sin skolplikt. Vid tiden för granskningen fanns, enligt skolchef och grundskolechef, inga

¹ <https://www.skolverket.se/regler-och-ansvar/ansvar-i-skolfragor/ledighet-i-skolan>, 2020-05-28, kl. 15:15

² <https://malung-salen.se/forskolaochutbildning/grundskola/valavskola.4.73524e2413e64b1dd11da6.html>, 2020-06-29, kl. 10:00

Malung-Sälens kommun

Granskning av skolplikt och skolnärvaro samt trygghet i grundskolan

KPMG AB

2020-09-30

elever som läste hos andra huvudmän, förutom enstaka fosterhemsplacerade elever som särskilt följs upp.

Av handlingsplan och nämndens protokoll framgår inget om rektors skyldighet att skyndsamt utreda elevs frånvaro vid upprepad eller längre frånvaro eller om skyldigheten att anmäla till huvudmannen. Nämndens ordförande och skolchefen konstaterar att anmälan inte går till huvudman i samband med varje inledd utredning.

Vid tiden för granskningen, det vill säga i inledningen av läsåret 2020/2021 fanns inga elever med total skolfrånvaro. Av de elever som har haft total skolfrånvaro eller har hög skolfrånvaro kan rektorerna se i huvudsak två kategorier, dels handlar det om flickor med psykisk ohälsa, dels om pojkar med spelberoende. Intervjuade lärare upplever att varje individ har sina orsaker till skolfrånvaro, men ser också flickors psykiska ohälsa som en orsak. I lägre grad handlar det om elever med neuropsykiatriska funktionsnedsättningar, menar rektorerna. Trots att det inte finns särskilda undervisningsgrupper i kommunen upplever rektorer och lärare att dessa elevers behov kan mötas inom ramen för särskilt stöd i den ordinarie undervisningsgruppen. I arbetet med elever med hög skolfrånvaro vidtas åtgärder inledningsvis av klasslärare och mentor. Om åtgärderna inte ger resultat lyfts ärendet i arbetslag och därefter i elevhälsoteamet. Även trygghetsteamet kan involveras och personalen där, som består av både pedagoger och kompetens inom elevhälsan, kan ge vägledning och stöd åt både mentorer och elever. Insatser vidtas på individnivå och består vanligen av olika slags anpassningar av undervisningen.

I flera fall då skolfrånvaro är betydande räcker inte skolans insatser till för att möta behoven. Då krävs parallella insatser av socialtjänst och/eller region såsom barn- och ungdomspsykiatri och habilitering. Samverkan med socialtjänsten sker oftast efter att orosanmälan har gjorts, men kan också ske i form av råd och stöd. I intervjuer får vi olika bilder av hur samverkan med socialtjänsten fungerar. En rektor menar att det har pågått en diskussion om hur samverkan ska ske mellan skola och socialtjänst. I orosanmälan kan skolan ange att den vill få återkoppling och då får skolan det i form av besked om att anmälan är mottagen och om utredning inletts eller inte. Skolan kan också delta i anmälningsmöte under socialtjänstens ledning. Rektorerna anger att flera av eleverna med hög skolfrånvaro högt upp i åldrarna har uppmärksamats tidigt, men att samlade åtgärder inte har vidtagits så att skolfrånvaron har kunnat undvikas. Enligt skolchef och för- och grundskolechef har skolan inga särskilt utsedda kontaktpersoner inom socialtjänsten. Dock besöker socialtjänsten regelbundet varje förskole- och skolenhet för att informera om sitt arbete och vad som gäller om orosanmälan. Nämndens ordförande och vice ordförande menar att samverkan med socialtjänsten i huvudsak fungerar, men att samverkan kan vara personberoende, en bild som delas av övriga respondenter.

Samverkan med regionen fungerar betydligt sämre. Avståndet till Barn- och ungdomspsykiatri är fysiskt långt. Mottagningar finns i Mora och Falun. Väntetiden upplevs som alldeles för lång, upp emot ett år. Lärarna upplever att det är svårare för barn i lägre åldrar att få ta del av BUP:s insatser än äldre barn. I kommunen finns det också insatser i första linjen med psykolog på plats i Sälen och Malung. I Malung har dock tjänsten varit vakant på grund av sjukskrivning under lång tid, vilket medfört att någon första linjens insats de facto inte har funnits att tillgå. I intervjuer framgår att när väl en kontakt upprättas mellan barnet och regionens insats fungerar det bra.

Malung-Sälens kommun

Granskning av skolplikt och skolnärvaro samt trygghet i grundskolan

KPMG AB

2020-09-30

Bedömning

Vi bedömer att kommunen har adekvata och kända rutiner för arbetet med skolfrånvaro. Vi ser dock att dokumentet behöver utvidgas och uppdateras. Hur nämndens ansvar som huvudman för att skolplikten uppfylls bör finnas med, liksom anmälan till huvudman då rektor inlett utredning om elevs frånvaro i enlighet med 7 kap. 19 a § 3 st. skollagen.

Det är viktigt att hemkommunen har skriftliga rutiner för uppföljning av folkbokförda barn med skolplikt. Det finns en påtaglig risk för att kommunen inte kan ta sitt ansvar om kompetensen är personbunden.

I Malung-Sälens kommun är det ytterst få elever som får sin grundskoleutbildning hos annan huvudman. Det kan ändå vara av betydelse att beakta hur Malung-Sälens kommun i egenskap av hemkommun säkerställer att skolplikten uppfylls för barn inskrivna hos andra huvudmän.

4.2 Administrativa system och dokumentation

I kommunens skolor dokumenteras eleverns frånvaro antingen analogt eller digitalt. Vid högstadieskolorna används den digitala plattformen "Dexter" för närvarohantering. Vårdnadshavarna har egna inloggningar till systemet och anmäler sitt barns eventuella frånvaro direkt i systemet. Lärarna rapporterar frånvaro i systemet och kan också ta ut sammanställningar, vilket görs med jämna mellanrum för uppföljning. Vilket redan framgått ovan skickas ett automatiskt meddelande hem till vårdnadshavarna om en elev är frånvarande eller kommer för sent. Både intervjuade rektorer och lärare upplever att systemet fungerar bra.

Vid låg- och mellanstadieskolorna ringer vårdnadshavarna till skolan. Varje dags frånvaroanmälningar sammanställs på morgonen och respektive klasslärare jämför den sammanställda listan med den faktiska närvaron i klassrummet. Skulle en elev vara oanmäld frånvarande kontaktas hemmet omedelbart. Vid tiden för granskningen pågick ett arbete med införande av Dexter även i grundskolans båda lägre stadier. För- och grundskolechefen räknar med att systemet ska vara i funktion och att personalen har fått utbildning före höstlovet 2020.

Bedömning

Vi bedömer att kommunen vid sina högstadier har ett adekvat digitalt närvarosystem som är ändamålsenligt och som underlättar och effektiviserar arbete med uppföljning. Vi ser av samma anledning positivt på att systemet införs även i låg- och mellanstadiet.

4.3 Uppföljning

Enligt "Handlingsplan för att främja skolnärvaro" under rubriken "Förebyggande faktorer" framgår att frånvaromätningar ska göras fyra gånger om året. Elever med ogiltig frånvaro som överstiger 20 procent ska anges och redovisning görs för barn- och utbildningsnämndens arbetsutskott. Av den senast tillhandahållna redovisningen,

Malung-Sälens kommun

Granskning av skolplikt och skolnärvaro samt trygghet i grundskolan

KPMG AB

2020-09-30

första delen av vårterminen 2020, framgår att sex elever hade en frånvaro som översteg 75 procent. Det var i paritet med läsåret 2017/2018, men lägre än läsåret 2018/2019 då upp till tio elever hade en frånvaro som översteg 75 procent.

Av nämndens protokoll av den 20 februari 2019 framgår att skolchefen efter varje genomförd mätperiod ska rapportera till nämnden och att en sammanställning över läsåret redovisas efter läsårets slut. Frånvarorapportering gjordes inför nämnden: 2019-02-20, 2019-05-22 och 2019-06-17³. Härefter finns ingen punkt i protokollet som avser redovisning av elevers frånvaro förrän 2020-06-25⁴.

Två gånger per år, i januari och oktober, ska rektorerna redovisa elevernas frånvaro, på särskild avsedd blankett, till barn- och utbildningsnämnden, som en del av det systematiska kvalitetsarbetet. Nämndens ordförande tycker att nämnden har god kontroll över skolplikt och skolnärvaro genom skolchefens redovisningar två gånger per år.

Vid sammanträdet i januari 2020 redovisade respektive rektor inför nämnden om deras arbete mot uppsatta mål. En rektor tog upp arbetet med tätare kontroller av elevfrånvaro.⁵

I intervjuer verifieras bilden av hur uppföljning av elevers frånvaro på huvudmannanivå går till. Skolchefen menar att de statistiska uppgifterna om elevers frånvaro analyseras av skolledarna och att de redovisar sin analys för nämnden. Han konstaterar dock att denna del i uppföljningen inte dokumenteras.

Bedömning

Vi konstaterar att nämnden följer upp elevernas frånvaro både genom redovisningar av statistiska uppgifter och muntliga analyser av skolledare. Hur ofta detta ska ske bör nämnden förtydliga. Lagstiftaren ställer höga krav på att huvudmannen och dess personal dokumenterar sitt arbete. Vi bedömer att nämnden bör överväga att även få analysen av elevers frånvaro dokumenterad som underlag för eventuella beslut om åtgärder och för att lättare kunna följa upp arbetet med syftet att bristerna ska bli åtgärdade.

---

³ Skolchefen redogör för preliminär frånvarostatistik. Nämnden beslutar att följa upp redovisningen vid följande möte. Se protokoll 2019-06-17 § 55. Det framgår inte av protokollet av den 28 augusti 2019 att så gjordes.

⁴ BUN 2020-06-25, § 46

⁵ BUN 2020-01-29, § 2

Malung-Sälens kommun

Granskning av skolplikt och skolnärvaro samt trygghet i grundskolan

KPMG AB

2020-09-30

4.4 Trygghet och studiero

I skolenkäten, som Skolinspektionen genomför vartannat år, tillfrågades eleverna i årskurs fem och årskurs nio om studiero och trygghet.⁶ Den första siffran i kolumnen anger snittet i Malung-Sälens kommun och den andra siffran snittet i enkätomgången.

Studiero	Årskurs 5	Årskurs 9
Jag har studiero på lektionerna.	6,1 / 6,1	5,9 / 5,5
På lektionerna stör andra elever ordningen i klassrummet.	3,3 / 4,0	4,9 / 4,2
Mina lärare ser till att det är studiero på lektionerna.	i.u.	6,5 / 5,9
Trygghet	Årskurs 5	Årskurs 9
Jag känner mig trygg i skolan	8,2 / 8,1	7,8 / 7,5

Skolenkäten för elever i årskurs 5 respektive årskurs 9 hösten 2018, Skolinspektionen

Av tabellen ovan kan vi se att eleverna i årskurs fem i stort svarar som snittet i enkätomgången. Även om merparten av eleverna anser⁷ att det är studiero på lektionerna upplever var fjärde elev att det inte är så. Tre av fyra elever anger också att andra elever stör ordningen i klassrummet. Eleverna i årskurs nio ger en bild av studiero och trygghet som överlag är mer positiv än snittet i enkätomgången. Dock menar omkring 20 procent att de inte har studiero och närmare hälften av eleverna att andra elever stör ordningen i klassrummet.

Av lärarnas svar i enkäten framgår att studiemiljön i huvudsak är god och att det råder studiero på lektionerna.⁸ Lärarna anger också att det är en trygg miljö på skolan och att eleverna känner sig trygga. Dock är svaren något mer negativa i Malung-Sälen än bland enkätomgångens huvudmän som helhet. Av vårdnadshavarnas svar framgår att de upplever att deras barn känner sig trygga i skolan⁹. Upplevelsen vad gäller studiero under lektionerna är dock mer negativ.¹⁰

Nämnden följer upp skolenheternas måluppfyllelse utifrån läroplansmålen genom det systematiska kvalitetsarbetet. Vid sammanträdet i augusti 2019 besöktes nämnden av kommunens grundskolerektorer. Ett par av skolenheterna har satt upp mål som handlar om samverkan för god miljö för utveckling och lärande samt om tillitsfullt klimat.

⁶ Medelvärde och indexvärde hamnar på en skala mellan 0-10, där 10 innebär att respondenterna anger att påståendet "stämmer helt och hållet" och 0 att påstående inte alls stämmer, däremellan finns alternativen "stämmer ganska bra" och "stämmer ganska dåligt". Vid negativa påståenden gäller omvänt förhållande.

⁷ Med anser avses här de elever som angivit att påstående "stämmer helt och hållet" eller "stämmer ganska bra"

⁸ Närmare 90 % anger att påståendena om god studiemiljö och studiero på lektionerna stämmer helt och hållet eller stämmer ganska bra.

⁹ 96 % anger att påståendet "stämmer helt och hållet" eller "stämmer ganska bra"

¹⁰ 62 % instämmer och 27 % instämmer inte. 11 % svarar "vet ej".

Malung-Sälens kommun

Granskning av skolplikt och skolnärvaro samt trygghet i grundskolan

KPMG AB

2020-09-30

Vid nästkommande sammanträde redovisades elevhälsans arbete. Av protokollet framgår att elevhälsan avsåg att arbeta vidare med förebyggande insatser för att öka tryggheten i skolan.

I våra intervjuer framgår att nämndens bild är att eleverna i grundskolan upplever verksamheten som trygg. Årligen genomförs en enkätundersökning som bland annat mäter elevernas upplevelse av trygghet. För elever i förskoleklass till och med årskurs två svarar vårdnadshavarna på frågorna och från och med årskurs tre till och med årskurs nio eleverna själva. Av trivselenkäten till elever årskurs 3-9 från 2019 anger 96 procent av eleverna att påståendet "Jag känner mig trygg i skolan." stämmer helt och hållet eller stämmer ganska bra. Av vårdnadshavarna till elever i förskoleklass respektive årskurs 1-2 anger närmare 97 procent att de "upplever¹¹ att deras barn känner sig tryggt i skolan". Nämndens ordförande konstaterar att nämnden inte följer upp elevernas upplevelse av studiero specifikt utan som en del av sin upplevelse av trygghet.

För- och grundskolechefen redogör för vilka satsningar som huvudmannen påbörjade efter Skolinspektionens regelbundna tillsyn 2017. Fokus lades på ledning och stimulans i klassrummen, det vill säga på den klassrumsnära verksamheten. Arbetet bedrivs fortfarande, till exempel genom kompetensutveckling med inriktning på att fånga och motivera alla elever. Vissa lärare och klasser har större utmaningar än andra.

Rektorer och lärare berättar hur trygghetsarbetet bedrivs på skolorna. En lärare lyfter det övergripande värdegrundsarbetet som bedrivs kontinuerligt i alla klassrum som viktigt. En rektor pekar på det övergripande arbetet som bedrivs på varje skolenhet för att utveckla undervisningen. Alla lärare ska verka för att anpassa undervisningen efter elevernas behov. Eleverna ska inkluderas och det relationsskapande arbetet är viktigt för att skapa trygghet och därmed ge goda grunder för hög skolnärvaro. Rektorerna menar att de under lång tid systematiskt har arbetat med trygghet och studiero i klasserna. En viktig framgångsfaktor är behöriga lärare, menar rektorerna. Förutsättningarna för att rekrytera behöriga lärare är olika för skolorna i kommunen, men rektorerna upplever att det ser bättre ut under pågående läsår än tidigare.

På varje skola finns det trygghetsteam som består av lärare och representanter för elevhälsan. Gruppen arbetar tillsammans med eleverna både i frågor som berör trygghet och studiero. Trygghetsvandringar görs på skolan för att upptäcka och åtgärda miljöer som upplevs som otrygga. En lärare, som också arbetar i trygghetsteam, menar att det är viktigt att samtala med elever om vad studiero innebär. Hon har märkt, vilket också framgår av skolenkäten, att eleverna anger att de upplever brister i studieron, men att lärarna inte alltid gör det. Även skolchefen menar att begreppet bör definieras.

I de fall otrygga miljöer identifieras eller brister i studiero framkommer vidtas åtgärder på enhetsnivå. Lärarna menar i intervjuer att eleverna vanligtvis upplever sig trygga på lektionstid, men att de kan känna oro under andra tider, exempel som ges är under raster och särskilt vid toalettbesök. Skolorna har mött denna oro med mer synlig personal till exempel som rastvakter och språkstödjare. I klasser där studieron kan vara

---

¹¹ Med upplever avser vi här att vårdnadshavarna angivit att påståendet "stämmer helt och hållet" eller "stämmer ganska bra".

Malung-Sälens kommun

Granskning av skolplikt och skolnärvaro samt trygghet i grundskolan

KPMG AB

2020-09-30

bristfällig görs ibland uppdelningar i grupper i vissa ämnen såsom de praktiskt-estetiska och naturorienterade ämnena. Om eleverna har bestämda platser skapar det också trygghet och studiero i klassrummet, uttrycker en lärare. På en skolenhet kommer rektor under innevarande läsår att strategiskt fokusera på studieron till exempel genom att särskilja studieron från tryggheten i uppföljningen.

Bedömning

Vi bedömer att Malung-Sälens kommun bedriver ett arbete för att elevernas skolmiljö ska präglas av trygghet och studiero. Vi ser i skolenkäten och i kommunens egna undersökningar att eleverna upplever skolmiljön som trygg, men också att det finns en diskrepans mellan elevernas och lärarnas bild av studiero i klassrummen. Vi bedömer att huvudmannen särskilt bör följa upp elevernas upplevelse av studiero. Åtgärder vidtas på skolenheterna och därför kan det vara intressant att jämföra resultaten av 2018-års skolenkät med kommande skolenkät.

5 Slutsats och rekommendationer

Vi bedömer sammanfattningsvis att barn- och utbildningsnämndens bevakning av skolplikt och kontroll av elevens frånvaro i grundskolan i huvudsak är tillfredsställande, men att det finns brister i rutin och handläggning vad gäller anmälan till huvudman då utredning vid elevs frånvaro inleds.

Det finns ett ändamålsenligt och effektivt digitalt stöd för rapportering och uppföljning av frånvaro som inom kort ska vara implementerat vid alla skolenheter.

Nämnden följer kontinuerligt upp elevernas frånvaro på aggregerad nivå och får ta del av muntliga analyser av resultaten. Vi kan se att nämndens styrning av arbetet med elevens skolfrånvaro skulle stärkas om även analys och åtgärder dokumenterades.

Nämnden följer också upp elevernas skolmiljö. Trygghet och studiero är två aspekter av elevernas skolmiljö som påverkar närvaro och studieresultat. Vi kan i vår granskning se att nämnden fokuserar på trygghetsaspekten, men att studieron i klassrummet inte lika tydligt följs upp. Det menar vi är en brist.

Mot bakgrund av vår granskning bedömer vi att barn- och utbildningsnämnden

- ska tillse att en elevs frånvaro snarast anmäls till huvudmannen då utredning av elevs frånvaro inletts av rektor. (7 kap. 19 a § 3 st. SkoL)
- bör skriftligen dokumentera rutin för uppföljning av skolplikt.
- bör låta dokumentera uppföljningen av elevens frånvaro från statistiska uppgifter genom analys till vidtagna åtgärder.
- bör följa upp elevens och lärares upplevelse av studiero och i förekommande fall vidta åtgärder.

Malung-Sälens kommun

Granskning av skolplikt och skolnärvaro samt trygghet i grundskolan

KPMG AB

2020-09-30

KPMG, dag som ovan

Joakim Nertyk

verksamhetsrevisor, specialist